

KİTABIN BİR KISMINA İNANMIYOR MUSUNUZ?*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Ak-Televizyon izleyicileri ve Ak-Radyo dinleyenleri! Allah'ın lütf u ikrâmı, selâmı dünyada ahirette üzerinize olsun...

Kur'an-ı Kerim tefsiri sohbetlerimizde Bakara Sûre-i Şerifesi'nin 84. ayetine gelmiştik. 84. ayet-i kerimesi ve devâmı üzerinde bu akşamki sohbetimi yapmak istiyorum. Şöyle buyuruyor Rabbimiz Tebâreke ve Teâlâ, *bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُونَ دِمَاءَكُمْ
وَلَا تُخْرِجُونَ أَنْفُسَكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ
ثُمَّ أَقْرَرْتُمْ وَأَنْتُمْ تَشْهَدُونَ

(البقرة: ٨٤)

(*Ve iz ehaznâ mîsâkaküm lâ tesfikûne dimâeküm ve lâ tuhricûne enfüseküm min diyâriküm sümme akrartüm ve entüm teşhedûn.*) (Bakara, 2/84)

---

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

ثُمَّ أَنْتُمْ هُوَ لَاءِ تَقْتُلُونَ أَنْفُسَكُمْ وَتُخْرِجُونَ
 فَرِيقًا مِنْكُمْ مِنْ دِيَارِهِمْ تَظَاهَرُونَ عَلَيْهِمْ
 بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَإِنْ يَأْتُوكُمْ أُسَارَى
 تُفَادُوهُمْ وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجَهُمْ أَفَتُؤْ
 مِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ
 فَمَا جَزَاءُ مَنْ يَفْعَلُ ذَلِكَ مِنْكُمْ إِلَّا خِزْيٌ
 فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يُرَدُّونَ
 إِلَى أَشَدِّ الْعَذَابِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

(البقرة: ٨٥)

(Sümme entüm hâülâi taktülûne enfüseküm
 ve tuhricûne ferîkan minküm min diyârihim,
 tezâherûne aleyhim bi'l-ismi ve'l- udvân,
 ve in ye'tûküm üsârâ tüfâdûhüm ve
 hüve muharramün aleyküm ihrâcühüm,
 efetü'minûne bi-ba'dı'l-kitâbi ve tekfurûne
 bi- ba'd, femâ cezâü men yef'alü zâlike
 minküm illâ hızyün fi'l- hayâti'd-dünyâ, ve
 yevme'l-kıyâmeti yüreddûne ilâ eşeddi'l-
 azâb, ve ma'llâhu bi-gâfilin ammâ ta'melûn.)
 (Bakara, 2/85)

أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ
فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ

(البقرة: ٨٦)

(Ülâike'llezîne'steravü'l-hayâte'd-dünyâ bi'l-âhireh, felâ yuhaffefü anhümü'l-azâbü ve lâ hüm yünsarûn.) (Bakara, 2/86) Sadaka'llâhu'l-azîm.

a. İsrâiloğulları'ndan Alınan Sözler

Yine ayet-i kerimenin başında hatırlatma mânâsı taşıyan bir edat var:

(Ve iz) “Hani bir zamanlar nasıldı, hatırlayın o zamanları ki, (*ehaznâ mîsâkaküm*) sizin mîsâkınızı almıştık.” *Mîsak*, daha önceki haftada da geçti, *vesâka-yesîku*, bağlamak kökünden bir kelime. Sımsıkı sağlayan sözleşme demek, antlaşma demek. “Sizden mîsâkınızı almıştık, bir söz verme almıştık.”

Tabii bu sözleşme, acaba Tevrât-ı Şerif'in ayetlerine uyacaksınız diye, Tevrat hakkındaki mîsak mı?.. Bir rivayet böyle... Allah-u Teâlâ Hazretleri Mûsâ AS'ı bu kavme, yâni yahudilere peygamber göndermiş. Onların görevi Mûsâ AS'ı dinlemek, ona tâbî olmak, emrine göre hareket etmek. Ona indirilen Tevrat'ın ahkâmını uygulamak.

Bu geçtiğimiz haftaki ayet-i kerimelerde de, yine onların söz verip de yapmaları kendilerine bir vecîbe haline gelmiş olan dînî vazifeler sıralanmıştı. Burada da onlardan bir tanesi söylenmiş oluyor.

Bu, yahudilerden Tevrat'a uymaları konusunda alınmış ahd ü mîsâkın, o Tur Dağı'nda söz verdiklerine göre uymaları gerekir diye, alınmış sözün hatırlatması da olabilir.

Bir rivayet de, Peygamber SAS Efendimiz Medine-i Münevvere'ye geldiği zaman, yahudilerin, tamam şöyle yapacağız diye Peygamber Efendimiz'e verdikleri söz, ahid... Çünkü Peygamber Efendimiz onlara, “Allah’ın emirlerini tutun! Tevrat’ta Allah ne emretmişse, onu yapın! Tevrât’ın ahkâmını uygulayın!” demişti. (*Velyahküm ehlü’l-incîlü bimâ enzela’llâhu fîh*) “Hristiyanlar da İncil’in ahkâmına uysunlar. Mâdem kendilerinin kutsal kitabı olduğunu kabul ediyorlar, uymazlık yapmasınlar. Yahudiler de Tevrat’a uysunlar, kendilerine verilen emirleri tutsunlar!” diye.

Çünkü, o emirleri veren Allah CC... Sonra ilâhî emirler, şeriatların ahkâmında ufak farklılıklar olsa bile, ana çizgileri itibariyle aşağı yukarı aynı. Allah’a şerik koşmamak, insan öldürmemek, hırsızlık yapmamak gibi ana hükümler her ilâhî dinde var.

Şimdi Peygamber Efendimiz, onların kendi dinlerine bağlı kalmak istediklerini görünce, “Mâdemyahudiyseniz, yahudilerin Hazret-i Mûsâ tarafından gelmiş olan ahkâma uymaları lâzım!

Siz ona söz vermiştiniz, ona uyun!” diye, onları yine Allah’ın emrine uymağa davet etmiş. Böylece onlar da söz vermiş oluyorlar.

Ne demişler sözlerinde: (*Lâ tesfikûne dimâeküm*) Burada yine masdariyet en’i gizli oluyor ifadenin içinde. “Kanlarınızı dökmeyeceksiniz. (*Ve lâ tuhricûne enfüseküm min diyâriküm*) Yahudiler olarak birbirlerinizi evlerinden, diyarlarından sürüp çıkartmayacaksınız.” Kan dökmemek, diyarlarından çıkartmamak diye de tercüme edebiliriz. Böyle söz vermiştiniz.

Tabii, müslüman müslümanın kardeşidir. Yahudi yahudinin din kardeşidir. Hristiyan hristiyanın din kardeşidir. Onlar da bir zamanlar, o peygamberin devrinde, hak din olarak dünya üzerinde hüküm sürmüştü. O zamanın insanları o peygambere tâbî olmalıydı, o ahkâmı uygulamalıydı.

Tabii, kardeşlerinin kanını dökmeyecekler. Kan dökmenin, savaşmanın şartları nedir?.. Bir hücum olursa, bir zulüm olursa, bir tecavüz olursa, bir haksızlık olursa, o zaman olur. Birbirinizin kanını dökmeyeceğiniz konusunda söz vermiştiniz. Şiddetli, sağlam bir söz vermiştiniz.

Ve birbirinizi diyarlarınızdan, evlerinizden, yurtlarınızdan sürmeyeceksiniz, çıkartmayacaksınız diye söz vermiştiniz. (*Sümme akrartüm*) “Sonra bu şartları, bu ahkâma uymayı kabul etmiştiniz.”

Tabii bunlar güzel şeyler.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ

(الأعراف: ٢٨)

(*Inna'llàhe lâ ye'müru bi'l-fahşâ'*) [Şüphesiz ki Allah kötü şeyleri emretmez.] (A'raf, 7/28) buyruluyor Kur'an-ı Kerim'de. Allah güzel şeyler emrediyor, kötü şeyler emretmemiştir. Emrettiği şeylerin hepsi güzel!..

İçkiyi yasaklamış; güzel... Hırsızlık yasak; güzel... Nikâh meşrû ama, zinâ yasak; güzel... Baskı, zulüm günah, yasak; o da güzel... Zulmün olmaması, zulmün yasaklanması da güzel... Her ahkâmı güzel!..

(*Sümme akrartüm*) “Sonra ikrar etmiştiniz, kabul etmiştiniz, razı olmuşsunuz. (*Ve entüm teşhedûn.*) Ve siz de şahit bulunuyordunuz.” Yâni, “O zaman, bu olaylara şahit bulunuyordunuz. Tamam, böyle bir ahd ü mîsak alınmıştı, doğru.” mânâsına.

Bir de, bugünkü siz ey Medine'de bulunan yahudiler! Siz de şahit olursunuz ki, şehadet edersiniz ki, bu doğru... Yâni, Allah'ın sizden kan dökmeyeceğinize dair söz aldığı; birbirinizi yerlerinden, yurtlarından etmeyeceğinize, sürmeyeceğinize dair söz aldığı doğru. Siz buna şehadet edip durursunuz, şehadet edersiniz, inkâr edemezsiniz; kabul etmiştiniz bunu...

b. Kan Dökmelerinin Cezası

Sonra... Tamam kabul etmişlerdi, şahit olmuşlardı. Ondan sonra:

ثُمَّ أَنْتُمْ هُوَ لَأَ تَقْتُلُونَ أَنْفُسَكُمْ وَتُخْرِجُونَ
 فَرِيقًا مِنْكُمْ مِنْ دِيَارِهِمْ تَظَاهَرُونَ عَلَيْهِمْ
 بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَإِنْ يَأْتُوكُمْ أُسَارَى تُفَادُوهُمْ
 وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ أَفَتُؤْمِنُونَ
 بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ فَمَا جَزَاءُ
 مَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ مِنْكُمْ إِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيَاةِ
 الدُّنْيَا وَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُرَدُّونَ إِلَى أَشَدِّ الْعَذَابِ
 وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

(البقرة: ٨٥)

(Sümme entüm hâülâi taktülûne enfüsekü)
 “Sonra sizler birbirlerini öldüren insanlar
 oldunuz. Birbirlerinizi öldürdünüz, öldürenler
 oldunuz, öldürüyorsunuz. Birbirlerini öldüren
 insanlar durumuna düştünüz.”

(Ve tuhricûne ferîkan minküm min diyârihim)
Ferîk, fırka, grup demek. “Sizin içinizden
 olan, sizlerden olan bir grubu diyarlarından
 çıkartan siz oldunuz. Öldüren siz oldunuz.
(Tezâherûne aleyhim bi'l-ismi ve'l-udvân)
 O kendi yakınlarınızın, ırkdaşlarınızın,
 dindaşlarınızın aleyhine, gûnahta ve
 düşmanlıkta yardımlaşanlar siz oldunuz.”

(*Ve in ye'tûküm üsârâ*) “Esirler olarak size geldikleri zaman, (*tüfâdûhüm*) onlara fidye verip, ‘Yâ, siz esir mi düştünüz? diye onları kurtarır durumda oldunuz.” Veyahut da, “Siz esir almışsanız, ‘Verin fidyeyi, elimizde esir olanları size verelim!’ diye karşı taraftan para istemeğe kalkıştınız.” Böyle de anlaşılması mümkündür diyor, Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır Rh.A.

Yâni, bunlar kendi yahudi kardeşlerini, milletdaşlarını, ırkdaşlarını, dindaşlarını ancak fidye alıp salıvermek durumunda oldular. Ya da, onları öldürürken, aleyhinde çalışırken, esir düştüğü zaman da, fidye verip kurtarma çalışmalarını yapar oldular.

(*Ve hüve muharramün aleyküm ihrâcühüm*) “Halbuki onların yerlerinden, yurtlarından çıkartılması, onlara böyle bir muamelenin yapılması, size dininizde haram, yasak... Böyle yapmamanız lâzımken, bunları yaptınız. (*Efetü'minûne bi-ba'dı'l- kitâbi ve tekfurûne bi-ba'd*) Siz Allah'ın kitabının bir bölümüne inanıyor da, öteki bir bölümüne inanmıyor musunuz, kâfir mi oluyorsunuz? Ayırımı mı yapıyorsunuz?.. Allah'ın kitabı ayırımı kabul eder mi?.. Bazısına inanıp bazısına inanmamak olur mu?..”

Bir bölümüne bile inanmasa, insan kâfir durumuna düşer. Kur'an'da da öyledir. Kur'an'ın bir ayetini kabul etmese, kâfir olur. Hattâ sıhhatli bir hadis-i şerifin, sahih, sağlam, sâlim bir hadis-i şerifin, rivayetin, dinin hükmü olduğu kesin olan bir şeyin inkârı bile insanı küfre götürür.

Bu çok müthiş bir cümle! Yâni tevbih olarak, azarlama olarak söylenmiş bir söz... “Kitabın bazı kısımlarına siz inanıyorsunuz, uyguluyorsunuz da, bazı kısımlarına kâfir mi oluyorsunuz? Böyle saçma şey mi olur?.. Bir tarafta uygulayıp, öbür tarafta uygulamamak olur mu?..”

(Femâ cezâü men yef'alü zâlike minküm illâ hızyün fi'l- hayâti'd-dünyâ) Buradaki mâ olumsuzluk edatı. “Sizden böyle yamuk iş yapan, bir inanıp bir inanca aykırı iş yapan kimsenin cezası, hayât-ı dünyâda rezillik, rüsvâlîktan başka bir ceza mıdır?..” Yâni bunu işlediğiniz için, bu hayât-ı dünyâda rezil, rüsvâ olacaksınız. Allah tarafından bu cezaya, rüsvâlîğa, horluğa, hakirliğe, rezilliğe düçar olacaksınız.

(Ve yevme'l-kıyâmeti yüreddûne ilâ eşeddi'l-azâb) “Kıyamette de, böyle yapanlar azabın en şiddetlisine mâruz tutulacaklar, oraya atılacaklar, sevk edilecekler, gönderilecekler. *(Ve ma'llâhu bi-gâfilin ammâ ta'melûn.)* Allah-u Teâlâ Hazretleri sizin yaptıklarınızdan aslâ ve kat'â gâfil değildir. Bilmiyor değil; hepsini görüyor, hepsini biliyor, kalbinizi biliyor, aklınızı biliyor, fesadınızı biliyor, imanınızdaki zaafınızı biliyor... Kitâbı, yâni Tevrât'ı uygulamamanızı, ahde uymamanızı biliyor, ahdi bozduğunuzu biliyor. Ahirette şiddetli bir azaba uğrayacaksınız.” (Bakara, 2/85)

Şimdi *el-hayâtü'd-dünyâ*, bu bir sıfat tamlamasıdır. *Hayat* mevsuftur, yâni nitelenendir; *dünya* da niteleyendir. Dünya hayatı diye tercüme edilirse, yanlış olur. Çünkü biz dünya kelimesini arz mânâsına, yeryüzü mânâsına kullanıyoruz. Yeryüzü hayatı demek değil burada.

Dünyâ, *ednâ* sıfatının müennesidir. Çünkü *hayat* kelimesi müennestir, *dünya* da onun için müennes geliyor. Eğer *hayat* kelimesi müzekker bir kelime olsaydı, o zaman *ednâ* gelecekti. *Dünyâ*'nın mânâsı, en yakın demek. Çünkü biz şu anda bir hayatın içinde bulunuyoruz. İşte içinde bulunduğumuz hayat. Bu bize yakın olan hayat... Bundan sonra bir başka hayat olacak, o uzakta... Yaşayacağız, irtihal edeceğiz, öleceğiz, ahirette ikinci bir hayat olacak. Ona da, *el-hayâtü'l-âhireh* deniliyor. Öteki hayat, sonraki hayat mânâsına geliyor.

Bazı insanlar, bu yaşadıkları hayata sınımsız sarılıyorlar, ölümlerini düşünmüyorlar. Öldükten sonra da dirileceklerine ait bilgileri yok, inançları yok... Böyle kendilerine gelen peygamberleri dinlemiyorlar, kendilerine indirilen kitapları tekzib ediyorlar. Yâni, “Yok bunların aslı esası, yalan yanlış bunlar...” diyorlar. Bazıları, “Bunlar (*el-esâtîrü'l-evvelîn*), evvelki insanların uydurdukları efsanelerdir.” diyorlar.

Evet, dil bakımından 1400 yıl öncesine ait, iki bin yıl öncesine ait, üç bin yıl öncesine ait olabilir ama, o kelimelerin arkasında gizli olan hakîkatlere bakmak lâzım!..

Ne yazıyor o mukaddes kitaplarda?.. Gerçekler yazıyor, güzel şeyler yazıyor. Ama işte insanlar onları dinlemiyorlar. Ondandır da belki, geçtiğimiz haftadaki ayetlerde bildirildiği gibi:

وَقَالُوا لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَعْدُودَةً

(البقرة: ٨٠)

(*Ve kâlû len temessene'n-nâru illâ eyyâmen ma'dûdeh*) “Cehennem ateşi ancak belirli günlerde bizi yakacak. Yedi gün olacak veya kırk gün olacak, ondan sonra bitecek.” diyorlardı.” (Bakara, 2/80)

İnsan cehennemde yedi gün de yansa, kırk gün de yansa; bir kere ahiretin günü, dünyanın gününe göre bin yıl gibidir. Sonra Peygamber Efendimiz'in, cehenneme düşen kimsenin ne kadar uzun kalacağına dair hadis-i şerifleri var. Milyonlarca sene ediyor.

Yâni aslında, azaba inanmıyorlar, küçümsüyorlar. Yanacağına inanmadığı için umursamıyor, “Yanarsak yanalım!” diyor. Yanacağını bilse, gerçekliğini görse, hattâ rüyada görse, ter içinde kalkar. Bazan rüyada görüyor insan, kıyamet kopmuş filân diye, dehşete düşüyor ve çok fenâ oluyor. İnanmadıkları için öyle alay ediyorlar, inkâr ediyorlar.

Meselâ, müşrikler de Peygamber Efendimiz'e diyorlardı ki:

“—Eğer bu senin söylediklerin haksız, Allah bizim tepemize taş yağdırır!”

Taş yağmasını istemez tabii... Taş yağsa o zaman kaçacak delik arar, veya gözleri fal taşı gibi açılır, yalvarmaya başlar ama; yağmaz mânâsına, inanmadığı için böyle yapıyor bu münkirler, kâfirler... “Allah sizin yaptıklarınızı biliyor.” diye Cenâb-ı Mevlâ onlara hitab ediyor, itab ediyor. Yâni, bu hitabda itab var, azarlama var.

Bu ayetlerin izahında tefsir kitapları yazıyor ki, Peygamber Efendimiz Medine-i Münevvere’ye hicret ettiği zaman, belli başlı üç tane yahudi kabilesi vardı: Benî Kurayza, Benî Nadîr, Benî Kaynuka kabileleri...

Şimdi bu kabileler Medine’nin civarındaki hurma bahçeleri arasında kendi kalelerinde yaşarlardı. Ben bu kalelerin kalıntılarını gördüm. Medine’deki bazı arkadaşlar yerlerini gösterdiler, gördüm. Medine’ye uzakça, araba ile bize götürdüler. Yıkılmış duvarları, harabe halinde...

Bu üç kabile yahudi oldukları halde, Medine’nin içinde de Araplardan da iki kabile vardı: Evs kabilesi ve Hazrec kabilesi. Bu iki kabile arasında Şemr harbi diye bir harb olmuş, ondan sonra birbirlerine düşman kesilmişler. Uzun zamandan beri düşman olarak birbirleriyle uğraşmışlar.

Bu yahudilerden Benî Kaynuka ile Benî Nadîr, Hazrec kabilesini tutmuşlar, taraftarı olmuşlar, onunla antlaşma yapmışlar. Hani savunma antlaşması deniliyor, “Birisi size saldırırsa, biz size yardımcı olacağız.” filân diye.

Benî Kureyza da Evs kabilesiyle antlaşmış. Bunlar harb ettikleri zaman kendi taraftarlarını desteklerlermiş. Yâni, Evs kabilesi Hazrec'le kavga ederken, hemen Kureyza kabilesi gelip Evs'i desteklermiş. Benî Nadîr'le Kaynuka da gider, Hazrec'i desteklermiş.

Bunların yazılışları şöyle:

بَنِي قَيْنُقَاعِ بَنِي نَضِيرِ بَنِي قَرِيظَةَ

(Benî Kaynukà') Kaf, ye, nun, kaf, elif, ayın. (Benî Nadîr) Nun, dat, ye, re ile. (Benî Kurayzah) da, kaf, re, ye, zı ve te ile yazılıyor. Bunların böyle transkripsiyon dediğimiz Arap alfabesinden bizim kullandığımız şimdiki alfabeyle çevrimlerinde, işaretler konulmazsa, okunuşları doğru yapılamaz. Uzunlu kısa okur, kısayı uzun okur. Meselâ, bakıyorum bazıları, "makam" demesi lâzım, "mâkam" diyor. Böyle uzatmaları, ince heceleri, kalın harfleri iyi telaffuz edemiyorlar. Onun için bunu hatırlatmış olalım!

Müttefiklerine yardım ederlermiş. Öbür taraf yenilince, hem çarpışma esnasında kendileri müttefikleriyle birlikte karşı tarafla çarpışırken, karşı taraftan ölenler oluyor. Hem o anda henüz daha İslâm'a girmemiş müşrik Araplardan ölenler var, hem de kendi dinlerinden yahudi olan kimseler de var.

Halbuki yahudinin yahudiyi öldürmemesi lâzımdı. Dindaşı olduğundan, mü'min olduğundan, mü'minin mü'mini öldürmesi doğru değildi.

Böylece öldürüyorlardı. Yerlerinden yurtlarından sürüyorlardı, evlerini basıyorlardı, eşyalarını, mallarını yağmalıyorlardı. Yağma ve garet ediyorlardı... Bunların hepsi Tevrat'ta yasaklanmış, “Böyle yapmayın, doğru değil!” diye. Onlar yahudi, Tevrat'a inanıyorlar, onun ahkâmına tâbî olmaları lâzım!.. Ama, esir düşenleri de kurtarmak için, aralarında para toplarlarmış. Yardımcı olup, kurtarırlarmış. Araplar da şaşırırmış bu işe. Derlermiş ki:

“—Sizin işinizi biz anlayamıyoruz. Ne biçim iş sizin bu işiniz?.. Niye savaşıyorsunuz birbirinizle?..”

“—Düşmanımız olduğu için savaşıyoruz.”

“—Peki, savaşıyorsunuz mâdem, niye ondan sonra da kurtarmağa kalkışıyorsunuz?..”

Diyorlarmış ki:

“—Bizim müttefik olduğumuz insanların yenilmesinden, bizim onları himaye edemememizden, onların mağlub düşmesinden bizim şânımıza ar gelir diye onları destekliyoruz.”

“—Mâdem savaştınız, niye kurtarıyorsunuz o zaman esirleri?..”

“—Tevrat'ta böyle esirlerin kurtarılması bize emredildiği için kurtarıyoruz.” diye söylüyorlarmış.

Allah-u Teâlâ Hazretleri, bu şeylerin doğru olmadığını beyan ederek, bu ayet-i kerimeleri indirmiş:

(E fetü'minûne bi-ba'dı'l-kitâbi ve tekfurûne bi-ba'd) “Allah’ın indirdiği Tevrat’taki hükümlerin bazısına inanıp, bazısını inkâr mı ediyorsunuz? Böyle bir uygulamak, bir uygulamamak olur mu?” diye bir azarlama cümlesi var. Azarlıyor Cenâb-ı Hak ve bunun büyük bir suç olduğunu belirterek, “Bu tarzda hareket edenlerin cezası, şimdiki hâl-i hayatlarında rezil ve rüsvâ olmaktan başka bir cezâ mıdır?” buyuruyor. Yâni, rezil ve rüsvâ olacaklar.

Allah onları bu kâfirliklerinden, bu ayetlerin bazısına uyup bazısına uymamalarından dolayı, şimdiki şu yaşamlarında bir kere rezil ve rüsvâ edecek; bundan başka bir cezası yok... Ama ahirette de daha şiddetli azaba uğrayacaklar.

Dünyada rezil rüsvâ olmak, tabii bir azabdır ama, ahirettekinin yanında hiç kalır. Ahirette çok daha şiddetli azaba uğratılacaklarını bildiriyor.

Demek ki, muayyen bir gün cehennemde kalmayacaklar, şiddetli azaba uğratılacaklar. Bu yanlış hareketlerinden dolayı, Allah onların yaptıklarından gâfil değildir.

c. Dinimize Sımsıkı Sarılalım!

Muhteremkardeşlerim, hepimiz Allah’ın kuluyuz. Hepimiz Hazret-i Adem AS’ın evlâtlarıyız. Her devirde Cenâb-ı Hak, insanları doğru yola sevk etmek için mübarek insanlar vazifelendirmiş. Peygamberler insanlara yapmamaları gereken şeyleri öğütlemişler, bildirmişler.

Sevaplı ibadetleri, hayırları, hasenâtı da öğretmişler. İnsanlık peygamberlerin öğretileri ile gelişmiş. Dinlerin getirdiği ahlâk sayesinde faziletli yaşam olmuş. Onlar uygulanmadığı zaman da, dünya zindan gibi olmuş, kavimler felâketten felâkete sürüklenmişler. Ne kendileri rahat etmişler, ne başkalarını rahat ettirmişler.

Tabii, hepimizin görevi... Sebeb-i nüzûlün husûsiyeti, husûsî olması, özel bir hadise üzerine ayetin inmiş olması, hükmün genel olmasını engellemez. Hüküm geneldir. Yâni, şu zamanda da bir müslüman, Kur'an'ın bir iki ayetine inanıp, bir iki ayetine inanmaz, uygulamaz, inkâr ederse; bazı şeyleri yapar, bazı şeyleri kabul etmezse, aynı duruma düşer. Yâni şimdiki hayatta, şu andaki yaşamında rezil rüsvâlîğe düşer, horluğa, hakirliğe uğrar; ahirette de çeşitli azablara tutulur.

Şimdi diyorlar ki:

“—Müslümanların bir kısmı kökten dinci!..”

Kökten dinci deyince, bugün kötü sıfat olarak, zemmetmek için; “Ha o adam kökten dinci mi, demek ki işe yaramaz!” gibi kullanılıyor. Halbuki işin doğrusu, dinine kökten, sımsıkı sarılmaktır, ahkâmının hepsine tam uymaktır. İşte bu ayet-i kerime onun delilidir.

Kökten dinci olmazsa ne olur?.. Bazılarını yapar, bazılarını yapmaz... Onun doğru olmadığını da, işte bu ayet-i kerimeler yahudileri misal vererek bize açıkça anlatıyor.

Demek ki öylesi doğru değil... Sulandırılmış bir müslümanlık, Amerikanvârî, Avrupâî bir müslümanlık... İşte akşamları sıhhati açılsın diye bir kadeh içki içermiş, keyfini bulsun diye... Ama vakti gelince de cuma namazına gidermiş, hac vazifesini de yaparmış... (*E fetü'minûne bi-ba'dı'l-kitâbi ve tekfurûne bi-ba'd*) "Allah'ın ayetlerinin bazısına inanıyor da, bazısına inanmıyor musunuz?" diye onlara da sorgu sual olur.

Biz diyoruz ki... Niçin diyoruz bunu?.. Ayetleri bildiğimiz için, Arapça'yı bildiğimiz için, dinin ruhunu, aslını, anlamını tek bir ayetten değil de, bütünüyle incelemiş olduğumuz için, diyoruz ki:

"—İslâm bölünme kabul etmez! Bazı ayetleri çizmek, çıkartmak, bazılarını makasla doğrayıp Kur'an'dan ayırmak; bazılarını uygulamak, bazılarını uygulamamak olmaz. Cihad ayetlerinden bahsetmemek, 'İslâm hoşgörü dinidir.' deyip, tek taraflı göstermek de olmaz."

Hoşgörü ama, rüşvete hoşgörü olur mu?.. Hırsızlığa hoşgörü olur mu?.. Zulme hoşgörü olur mu?.. Onu açıkça söylemek lâzım!

أَشَدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ

(الفتح: ٢٩)

(*Eşiddâü ale'l-küffâri ruhamâu beynehüm*)
[Kâfirlere karşı çok şiddetli, kendi aralarında merhametlidirler.] (Fetih, 48/29)

Aralarında merhametli olacak ama, karşı taraf da zulmettiği zaman, ona karşı da savaş var, cihad var... O tarafını da söylemek lâzım!

O da doğru... Çünkü, bakın 20. Yüzyıl'da, medenî dünyada yine savaş durmuyor. Çünkü Sırp lar Arnavutlara saldırıyor. Hadi bakalım! Buyurun, güzellikle, lafla dinlemiyor. Kaç defa geldiler, gittiler, elçiler, siyaset adamları muhtıralar verdiler. Bak, sonunda ne olacak dediler. Dinlemedi, dinlemedi, yüzlerce, binlerce insan öldü. Bak şimdi 14 tane Sırp çiftçi öldü diye yer yerinden oynuyor. Ama on binlerce müslüman ölürken, şimdi ayağa kalkıp hopleyanlar, zıplayanlar hiç ses çıkartmıyorlardı.

Tabii tasvib etmiyoruz hiç bir şekilde... Ama bir göstersonler bakalım, “Biz bunları tasvib etmiyoruz, yapmayın böyle!” diyen bir adamlarını göstersonler!.. Hiç demediler. Ondan sonra, şimdi başlarına gelince feryadı basıyorlar. Tabii bu dünya etme bulma dünyasıdır, ettiğini bulur. Hane yıkanın hanesi viran olur. Kişi ne ektiye onu biçer.

Cenâb-ı Hak, (*Ve ma'llàhu bi-gàfilin ammâ ta'melûn*) “Allah sizin yaptıklarınızdan gâfil değildir.” buyuruyor. Hitab yahudilere ama, belki Medine'deki Benî Kaynuka, Benî Nadîr, Benî Kurayza yahudilerine ama, hepimize, bütün insanlara, bütün yaratılanlara, bütün mükellef insanlara şâmil: Allah yaptıklarınızdan gâfil değildir!

O halde ayağımızı denk alacağız, dinimize sımsıkı sarılacağız, ahkâmını güzelce uygulayacağız.

d. Dünyâyı Tercih Etmenin Cezası

أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ
فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ

(البقرة: ٨٦)

(Ülâike) “Onlar, (ellezîne) o kimselerdir ki, (işterevü’l-hayâte’d- dünyâ bi’l-âhireh) ahireti verip dünya hayatını satın almışlardır onlar.” Yâni, ahirete aldurmıyorlar, ahireti umursamıyorlar, cehenneme gireceklerini aldurmuyorlar; ahiretlerini mahvedip dünya hayatlarının keyiflerini sürdürüyorlar.

Keyif olduğu da şüpheli... Dünyanın hayatında kim böyle uzun boylu rahat görmüş?.. Hayat, dünya hayatı elemli, kederli, hastalıklı, sağlıklı, üzüntülü, sevinçli gider. Doğumdan dolayı insanlar sevinir, akîka keser, kurban keser, bayram eder... Ölümden dolayı mâtem eder, Yâsinler okur, hatimler okur. Bilmem, sevinçli zamanlarında şen şatır dolaşır, kahkaha atar, güler, oynar... Hastalandığı zaman, inim inim inler. Dünya hayatı bu...

Sonra milletlerde de, —işte tarih kitaplarının olayları ortada— iyi günler, kötü günler dâimâ olagelmıştır.

وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ

(آل عمران: ١٤٠)

(*Ve tilke'l-eyyâmü nüdüvilühâ beyne'n-nâs*) [Biz günleri insanlar arasında döndürür dururuz.] (Âl-i İmran, 3/140) Peygamberlerin zamanında bile, Peygamber Efendimiz'in asrı, asr-ı saadet olduğu zaman bile, olaylar inişli çıkışlı olmuştur.

Onun için, dünya hayatını süreceğim diye ahireti helâk etmek, mahvetmek akıllıca bir şey değil. Diyarbakırlı Said Paşa'nın¹ öğretici, güzel bir şiiri vardır:

Bu cihanda ev yapıp, ukbâyı berbâd eyleme!

“Dünyada keyifle yaşayacağım diye tedbirler alırken, ahiretini harab etme!” diyor.²

İbrâhim ibn-i Edhem (Rh.A) Hazretleri de, tarihteki büyük müşidlerimizden, Belh şehrinin evliyâsından; o da demiş ki:

---

¹ Diyarbakırlı Said Paşa (1832-1891): Osmanlı devlet adamı, yazar. Tarih, edeb ve ahlâk konularında eserleri vardır. 1849'da Vilayet Tahrirat Kalemi'ne yazıcı oldu. 1868'de Mektupçuluğa yükseldi. 1872'de Elazığ Mutasarrıflığına getirildi. 1874'de Maraş, daha sonra Mardin ve Muş'ta mutasarrıflık yaptı. Bu süre içinde yazdığı on ciltlik genel tarih kitabı Mirat-ül İber (İbret Aynası)'in 9 cildi basıldı. Sonuncusu da yazma olarak İstanbul Müze Kitaplığı'ndadır. Diyarbakir Tarihi adlı çalışması da H.1302 (M.1884) tarihli Diyarbakir Salnamesi'nin 2. bölümünü oluşturdu. Said Paşa'nın öbür yapıtlarından kimileri: Hülâsa-i Mantık, Tahsiret-ül İnsan, Mizan-ül Ebed, İlm-i Hesab.

“—İnsanlar dünyayı imar etmeğe koşuşurken, sen gözünü aç, ahiretini imar etmeye çalış! Herkes dünya için koşuşturuyor, sen ahireti düşün! ‘Ben ahireti nasıl ma’mur edebilirim, nasıl cennetin köşklerini kazanabilirim, nasıl Allah’ın rızasına erebilirim?’ diye sen onu düşün!” diye, altı nasihatinden bir cümlesi de böyle.

إِذَا اشْتَغَلَ النَّاسُ بِعِمَارَةِ الدُّنْيَا فَاشْتَغَلْ
أَنْتَ بِعِمَارَةِ الْآخِرَةِ

(Ize’şteğale’n-nâsü bi-imâreti’-d-dünyâ, fe’şteğıl ente bi-imâreti’-l-âhireh) “İnsanlar dünyayı ma’mur etmeğe uğraşıp dururlarken, sen de ahireti ma’mur etmeğe çalış!..”

Tabii, burada dünyayı ma’mur etmek deyince, millet sanıyor ki ev yapmak, yol yapmak, baraj yapmak.. vs. Bunlar yapılmasın mı demek istiyor?.. Hayır! Bu dünya hayatında gülüp oynamayı hedef alacağına, ahirette cenneti kazanmayı hedef al demek. Dünyanın imarı ahiretin imarı bu... Yoksa, Allah bazı insanlara, edebli insanlara mal da mülk de veriyor...

---

² *Kıtanın tamamı:*

*Halkı tahrîb eyleyip de kendin âbâd eyleme,
Bu cihanda ev yapıp, ukbâyı berbad eyleme;
Nef’in için zâlim-i bî-rahme imdâd eyleme,
Âlemi tenfîr eden ahvâli mu’tâd eyleme;
Müstakim ol, Hazret-i Allah utandırmaz seni!*

Köşk de, yalı da veriyor... Araba da veriyor... Türlü türlü nimetlerle hepimizi, lââyık olmadığımız nimetlere gark ediyor.

(*Hayâte'd-dünyâ bi'l-âhireh*) derken, buradaki *be'ye bâ-i mukâbele* derler. Hayat-ı dünyadaki, şu kısa ömürdeki kısa birtakım menfaatler için, zevk ü sefâlar için, geçici, fânî lezzetler için ahireti satmışlardır. Ahireti yele verip, rüzgâra verip dünyalık devşirmeğe geçmiş kimselerdir.

(*Ve lâ yuhaffefü anhümü'l-azâbü ve lâ hüm yunsarûn*) “Onlara cehennemde azab yapıldığı zaman, azabları hafifletilmeyecektir. Azabları şiddetlene şiddetlene gidecektir, hafifleme bahis konusu değildir.”

Hani demişler ki:

“—Belirli günlerde yanacağız, ondan sonra kurtulacağız, selâmete ereceğiz.”

Öyle değil. (*Ve lâ yuhaffefü anhümü'l-azâbü*) “Azab onlara hafifletilmeyecek; (*ve lâ hüm yunsarûn*) onlara herhangi bir yardım ediciden yardım da olunmayacak.” (Bakara, 2/86)

Tabii, ahirette Allah'tan başka yardım edici yoktur. Allah dilerse, kurtarır. Allah dilemedikten sonra, Allah'ın kahrına uğramış, gazabına mâruz kalmış olan bir kimseye hiç bir yardımcı da yoktur. Böyle kimselere hiç kimse yardım edemez diye ebedî azab göreceklerini, hiç bir şekilde durumlarının düzeltilmeyeceğini, hiç bir kimsenin gelip şefaet etmeyeceğini, hiç bir kimsenin onlara yardım edemeyeceğini, Cenâb-ı Mevlâ bildiriyor.

e. Olaylardan İbret Alın!

Allah-u Teâlâ Hazretleri okuduğumuz ayetlerden gereken ibretleri, dersleri çıkarmayı hepimize nasîb eylesin... Arif olan, akıllı olan, çevresinde dönen olaylardan ibret alır, başkalarının başına gelen felâketlerden, musîbetlerden ikaz olur, müteyakkız olur, mütenebbih olur, anlar işin mâhiyetini... “Haa, bak bunun başına böyle geldi, demek ki bu böyle değildir.” diye ibret alır.

Kıssaların sebebi, kıssalardan hisse alınsın diyedir. Olaylara bakışın sonunda insan ibret almalıdır.

فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِيَ الْأَبْصَارِ

(الحشر: ٢)

(*Fa'tebirû yâ üli'l-ebşâr*) “Ey göz sahipleri, basîret sahipleri, ibret alın olaylardan! Gözünüzü açın, dersinizi alın!” (Haşr, 59/2) diye Cenâb-ı Mevlâ buyuruyor

Allah bizi sevdiği kullardan eylesin... Sevdiği işleri yapmağa muvaffak eylesin... Çevremizde oluşan olaylardan ibret almayı nasîb eylesin... Ayağımızı denk almamızı nasîb eylesin...

Eğer hatâmımız varsa; aziz ve sevgili dinleyiciler, eğer hatalıysanız, kişi kendisini bilir. En iyi kişi kendisini bilir, başkası bilmez. Kendi kendinizi ölçün, elinizi vicdanınıza koyun, “Yâhu ben de hiç güzel işler yapmıyorum!” diye hatalıysa işleriniz, düzeltin ve Cenâb-ı Hakk'ın yoluna dönün!

Hatalarınız varsa, tevbe edin! Allah tevbe edenini sever, tevbeleri kabul eder. Tevbe edenin geçmiş günahlarını da siler. İslâm'ın, imanın güzel tarafı budur işte... Mü'min insan tevbe etti mi, Allah da ona teveccüh buyurur. Çünkü, Tevvâbü'r-Rahîm'dir, tevbeleri kabul edicidir. Kul ona yönelince, teveccüh edince, o da kuluna çok daha fazla teveccüh eyler.

Aşk ile, sıdk ile tevbe edin, günahları bırakın! Adam öldürmüş bile olsanız, elinizden bir kaza çıkmış bile olsa, şimdiye kadarki hayatınızda çeşitli hatalar da olsa, günahkâr da olsanız, ümidinizi kesmeyin; tevbe edin, doğru yola dönün!.. Cenâb-ı Hak bundan sonraki ömrünüzü Kur'an yolunda, iman yolunda, Allah'ın rızasına uygun, akıllı, uslu, edebli, ahlâklı, Ümmet-i Muhammed'e faideli, Allah'ın kullarının duasını almaya sebep olacak güzel işler yaparak vakit geçirmeyi nasîb eylesin...

Hüsn-ü hâtimeler nasîb eylesin... Tabii, hüsn-ü hâtimelerden önce, rızasına uygun, hayırlı, uzun ömürler temenni ederiz hepinize... Sıhhatli, afiyetli, huzurlu, saadetli uzun ömürler versin Allah...

Neden uzun ömür istiyorum kendim için de, sizler için de?.. Çünkü, bir müslüman kolay yetişmiyor. Çeçenistan'dan millî eğitim bakanı, fakirhanemizi ziyaret etmişti. Hiç unutamıyorum o sözünü:

“—Hocam, cihad güzel de, yalnız bir ülkenin en sâlih, en dindar insanları cihadda gidiyor.” dedi.

Cihadda en sàlih, en dindar, en ahlâklı, en dÛrÛst, en fedâkâr, en vefâkâr, milletine aşk ile Őevk ile hizmet edecek insanlar òlÛnce, geriye asker kaçakları, kaytarıcılar vs. kalabiliyor. Daha da fenâ oluyor. Çeçenistan için demiyorum da, onların hepsi çarpıştılar. Allah Őehidlerin Őefaatine erdirsin... Kalanlara da memleketlerini imar edip, gÛzel òmÛr sÛrmeyi nasîb etsin...

Çanakkale'de 250 bin ile 500 bin arasında Őehid vermiŐiz. İstiklâl harbinde ne kadar Őehid verdik, ne kadar mahrumiyetler içinde savaŐtık?.. Şimdi Arnavutluk'taki, Kosova'daki mÛslÛman kardeŐlerimiz ne kadar Őehid verdiler?.. Bosna'da ne kadar Őehid verdik?.. Çeçenistan'da ne kadar Őehid verdik?.. DÛnyanın her yerinde boyna Őehid veriyoruz. Hem de en iyi mÛslÛmanlar gidiyor.

Onun için, Allah hayırlı uzun òmÛr versin, sıhhatli, afiyetli uzun òmÛr... ÇÛnkÛ İslâm'ı òğreninceye kadar yıllar geçiyor. Ondan sonra òğrendiğini uygulayacak, bir de baŐkalarına òğretecek...

Bir de çocuklarınızı iyi mÛslÛman yetiŐtirmeĐe çok dikkat edin! Bir taze olayla sÛzÛmÛ bitirmek istiyorum:

Buraya iki bin kilometre mesafede bir Őehir var. O Őehirden bir aile çocuğunu uçağa bindirmiŐ, iki gÛn ònce buraya gÛndermiŐ; beni ziyaret etsin, benden nasihat alsın, ders alsın, tesbihleri òğrensın diye... Çok çok memnun ve mÛtehassis oldum.

Çocuğu hafız olarak yetiştirmiş annesi babası... Avustralya'da Kur'an kursu olmadığı halde, çeşitli mahrumiyetler olduğu halde, burada hafız olarak yetiştirmiş. Ne kadar güzel!..

Evlâtlarınızı güzel yetiştirmeye gayret edin! Hayırlı evlâtlar edinmeye çok gayret edin! Müslümanın mutlaka çocuklarının çok olması lâzım, iyi yetişmesi lâzım!

Şimdi bakıyorum sabah namazında şöyle, namaz kıldığımız yerde, camide müdavim olan kimselerin babalarına dua ediyorum. Allah razı olsun... Tanıyorum, falancanın babası çocuğunu iyi yetiştirmiş. Şimdi babası başka şehirde ama, çocuk sabah namazına bile geliyor, kaçırmıyor.

Tabii evlenmiş filân ama, evlendiği zaman ne olur?.. Anasının, babasının baskısı kalmadığı için, gözden uzak olduğu için, alışmamışsa, içine girmemişse namazı niyazı bırakır.

وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ

(الحجرات: ١٣)

(*Ve lemmâ yedhuli'l-îmânü fî kulûbiküm*)
“Henüz daha iman kalbinize girmedi.”
(Hucurat, 49/13) buyuruyor Kur'an-ı Kerim.
İmanın kalbe girip yerleşmesi başka bir olay...

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا

عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

(Eşhedü en lâ ilâhe illa'llâh, ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlühû) deyince müslüman oluyor insan ama, imanın kalbe yerleşmesi ve insanın imana göre hareket etmesi, daha ileri, yüksek bir durum. Allah o duruma gelmeyi cümlemize nasîb eylesin...

Şu dünya hayatını, yâni şimdiki hayatımızı, imtihanımızı başarıp, Rabbimizin huzuruna yüzü ak, alnı açık, sevdiği, razı olduğu kullar olarak varalım!.. Rabbimiz bizi cennetiyle cemâliyle müşerref eylesin... Habîb-i Edîbi Muhammed-i Mustafâ'sı SAS'e komşu eylesin... Rıdvân-ı ekberine vâsıl eylesin...

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!*..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

27. 07. 1999 - AVUSTRALYA

[Bütün TEFSİR DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü